

Změny v zápisech, odkladech i financování škol: Co nás čeká v roce 2026 ve vzdělávání?

5.1.2026 - | EDUin

Začínající rok 2026 přinese několik důležitých novinek a změn v českém vzdělávacím systému. Ty nejvýznamnější pro vás představujeme v našem souhrnu.

Sociální pedagogové, školní psychologové a další podpůrné pozice hrazené přímo ze státního rozpočtu

Od začátku ledna tohoto roku nabývá účinnosti větší část novinek, které do českého školství zavádí takzvaná velká novela školského zákona (schválená v polovině loňského roku). Změn a novinek je celá řada. Jednou z nejvýznamnějších (a nejvíce diskutovaných) novinek je zákonné ukotvení některých podpůrných pozic ve školách a jejich financování přímo ze státního rozpočtu. Jde o pozice školního psychologa či speciálního a sociálního pedagoga. Běžné základní školy s více než 180 žáky v průměru za tři předcházející roky tak mají zajistit zřízení těchto pozic na svých školách a získají na jejich financování prostředky od státu. Rozsah této finanční podpory se řídí počtem dětí ve škole – škola se 400 až 749 žáky může získat finance na celý jeden úvazek.

Změny ve financování škol, nepedagogické pracovníky platí samosprávy

Další novinkou, kterou od ledna tohoto roku přináší novela školského zákona, jsou změny ve financování škol. Zřizovatelé škol (tedy obce, kraje a dobrovolné svazky obcí) budou od nového roku již plně hradit platy nepedagogických pracovníků škol, kteří zajišťují každodenní provoz škol – tedy pracovníků zajišťujících stravování, administrativní práce, správu budov, úklid či ICT. Stejně tak od ledna přechází na zřizovatele i platby za většinu ostatních neinvestičních výdajů (ONIV). Ty slouží např. k pokrytí nákupu učebnic a pomůcek pro žáky či vzdělávání a pojištění učitelů. Obce, kraje a dobrovolné svazky obcí budou mít pro tyto účely navýšené prostředky získávané od státu z rozpočtového určení daní. Část samospráv však opakovaně uvádí obavy, že na financování některých z těchto výdajů nebudou mít dostatek prostředků. Novela školského zákona umožní také navýšení prostředků od státu pro některé školy se zvýšenou náročností vzdělávání (např. kvůli většímu počtu žáků ze sociálně znevýhodněných rodin nebo většímu počtu nadaných a mimořádně nadaných žáků) na základě tzv. indexového financování. Od ledna zároveň začínají platit upravené platové tabulky pro odměňování pedagogů. Většina učitelů základních či středních škol bude mít díky tomu navýšenou tarifní složku platu o sedm procent, pedagogičtí pracovníci ve čtyřech nejnižších platových třídách (např. asistenti pedagoga) budou mít tuto část platu vyšší o dva tisíce korun měsíčně. Platy učitelů přesto ani letos často nedosáhnou uváděných 130 procent průměrné hrubé mzdy v národním hospodářství, kterou stanovila předchozí novela školského zákona z dubna 2023.

Přísnější pravidla pro odklady docházky

Česká republika je dlouhodobě jednou ze zemí s nejvyšším počtem odkladů na světě. V roce 2020 se odkladovost pohybovala kolem 23 procent dětí a každoročně narůstá o jedno až dvě procenta. Od tohoto roku tak na základě tzv. odkladové novely školského zákona dojde k řadě změn v udělování odkladů povinné školní docházky. Tyto změny do značné míry proměňují přístup k odkladům i pohled na ně – vše by se dalo shrnout do věty, že již nemá být připravené dítě na školu, ale škola na dítě.

Odklad bude nově možný pouze ve výjimečných případech, zejména u dětí s dlouhodobým zdravotním znevýhodněním nebo při náhlé závažné změně zdravotního stavu (změny v udělování odkladů budou nabíhat postupně; podrobněji jsou rozepsány v tabulce v tomto textu).

Součástí změn je také omezení možnosti opakovat 1. ročník základní školy (platné od 1. září 2026) a povinné zavedení asistentů pedagoga v prvních ročnících základních škol na základě tzv. parametrizace. Počítá se s nárokem na 20 hodin přímé pedagogické činnosti a 2 hodiny nepřímé pedagogické činnosti asistenta pedagoga v každé běžné třídě základní školy s počtem 15 a více žáků prvního ročníku. U malotřídních škol bude postup obdobný – 15 žáků prvního ročníku ve složené třídě. Školy by tak měly být již od začátku školní docházky mnohem více inkluzivní a schopné vyšší míry individualizace.

Foto: Kateřina Lánská

Změna termínu zápisů

V předchozích letech se zápisy do českých základních škol konaly během dubna, od letošního roku budou předškoláci chodit k zápisům už v lednu. Zápisy pro školní rok 2026/27 se budou nově konat od 15. ledna do 15. února, přičemž konkrétní termíny si stanoví školy samy. Důvodem posunutí termínu je podle ministerstva snaha dát školám i rodičům více času na případné řešení odkladů školní docházky.

Menstruační potřeby samozřejmostí českých škol

Od ledna 2026 je účinná také Vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven určených pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých a pro dětské skupiny (tzv. menstruační vyhláška). Ta mimo jiné stanovuje, že všechny toalety určené k užívání žákyněmi staršími 9 let – včetně zařízení společných pro žákyně i žáky – musí být vybaveny jednotlivě balenými menstruačními potřebami. Zajistit je, stejně jako mýdlo či toaletní papír, musí zřizovatel školy.

Skončí pilotáž revidovaných Rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání

Na konci tohoto školního roku skončí roční pilotování tří modelů revidovaných Rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání (RVP ZV). Do pilotování tří typů programů (předmětový, integrovaný nebo tematický), podle nichž si školy sestavují výuku do svých školních vzdělávacích programů, se dobrovolně přihlásilo 73 základních škol a víceletých gymnázií z celé České republiky.

Národní pedagogický institut (NPI ČR), který má revizi výuky na českých školách na starosti, má zkušenosti škol z pilotáže zpracovat a vyhodnotit. Sbírá také zkušenosti z dalších škol, od odborníků a institucí. Na základě těchto poznatků má vzniknout metodika a přehled dobré praxe pro všechny školy, které mají podle nových kurikulárních dokumentů začít učit od školního roku. Nový ministr školství se však k těmto dokumentům i upravenému obsahu učiva opakovaně vyjadřoval velmi rezervovaně. Je tedy možné, že v této oblasti dojde ještě ke změnám či posunům termínů zavedení. Nové Rámcové vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání přitom mají již od září tohoto roku povinně zavádět všechny mateřské školy v ČR.

Nová data z PISA testů

V září tohoto roku by měla být zveřejněna nová data pro Českou republiku a výsledky českých žáků v mezinárodním šetření PISA. Jde o data sbíraná v dubnu a květnu 2025. Projekt PISA je mezinárodní výzkum pořádaný od roku 2000 Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Šetření mezi žáky probíhá každé tři roky, přičemž pokaždé klade větší důraz na jednu ze sledovaných oblastí.

Miroslav Hřebecký, programový ředitel EDUin:

„Skrze velkou novelu školského zákona vstupuje v účinnost mnoho velmi prospěšných podpůrných opatření a pozic. Neopájejme se však prostou existencí těchto instrumentů v zákoně. Pro skutečnou pomoc dětem budou potřeba ještě dvě další skutečnosti: budou na to peníze a na vypsání pozice bude dost kvalifikovaných lidí. Ani jedno z toho nyní rozhodně není samozřejmost.“

Nikola Šrámková, analytička EDUin:

„Prvního ledna jsme se probudili do rozpočtového provizoria. Po přechodnou dobu je tak hospodaření státu řízeno formou měsíčního čerpání jedné dvanáctiny rozpočtu předchozího roku, ve kterém však nejsou zohledněny nové závazky. Doufejme, že vláda co nejdříve schválí kompletní rozpočet pro tento kalendářní rok v odpovídající výši. Současný návrh rozpočtu totiž ministerstvu školství neumožňuje plně pokrýt všechny schválené změny v českém vzdělávání.“

<https://www.eduin.cz/clanky/zmeny-v-zapisech-odkladech-i-financovani-skol-co-nas-ceka-v-roce-2026-ve-vzdelavani>